El món poètic de Joana Raspall

JORNADA PEDAGÒGICA JOANA RASPALL

14 de maig de 2013

j13 any joana raspall

VIDA I LITERATURA 1913-1939

- Generació “sacrificada”
- Primers contactes amb la poesia
  - Lectures **Verdaguer, Maragall, Guimerà**
  - Primeres temptatives poètiques
- Vivències a l’Escola de Bibliotecàries
  - Contacte **Riba, Arderiu, Vinyoli, Rosselló-Pòrcel**
  - Assaja, com a exercici, tankes i haikús

VIDA I LITERATURA 1939-1981

- El llarg silenci
  - Classes llengua catalana
  - Segueix escrivint poesia. Correspondència Riba
- La represa
  - Teatre per a infants
    - *El pou* Premi Cavall Fort 1967

VIDA I LITERATURA 1981-2013

- Poesia adreçada als nois i noies (1981-2010)
  - *Petits poemes per a nois i noies. Bon dia, poesia!. Degotall de poemes. Com el plomissol. Poemes i faules. Pinzellades en vers. Versos amics. Serpentines de versos. Escaleta al vent. Font de versos. A compàs dels versos. Concert de poesia. El meu món de poesia*
  - *Llum i gira-sols. Poesia jove*
- Poesia (1991-2010)
  - *Ales i camins*
  - *Arpegis Haikús*
  - *Instants*
  - *Jardí vivent*

MÓN POÈTIC DE JOANA RASPALL

- Propòsits de l'autora
  - Voluntat de servei, d'omplir buits obra poètica adreçada a infants.
  - Compartir vivències, sensacions, idees i sentiments

EL MÓN POÈTIC DE JOANA RASPALL

- Diàleg amb la tradició
  - Folklore: reescriptures (**A. Mestres, J. Carner**)
  - Epigrames: **C. Riba, M. Torres, R. Leveroni…**
- Diàleg amb les arts
  - Música: títols de llibres, de seccions de poemaris, de poemes

EL MÓN POÈTIC DE JOANA RASPALL

- RECURSOS RETÒRICS
  - Analogies
  - Anàfores
  - Comparacions
  - Personificacions
  - Símbols
  - Riquesa mètrica

EL POEMA NO ET PORTA AL POETA,

ET PORTA A LA VIDA I AL MÓN.

T.S. ELIOT

Com és el món on ens porten els poemes de Joana Raspall?

Món que ens envolta: escenaris de la natura

- Animals, bèsties, bestioles
- Flors i plantes
- Elements

- Entorn

LA RATETA
La rateta té uns bigotis
llargs i fins com una seda
i li agrada presumir;
porta un llacet a la cua
i vol que se n'enamori
el seu amic ratolí.

Però ell sense fixar-se
si el llaç és rosa o blau,
s'ha menjat tot el formatge
que ella guardava al seu cau.

Escaleta al vent

L'atmeller gosa
florir quan la glaçada
està distreta.

Arpegis.Haikús

Sobre la prada
el tall del vent s'esmola.
Tot són dreceres.
Els camins i les ales
són meus i m'esclavitzen.

Ales i camins

EL MAR
El mar se'n va tan lluny!
Mai no arriba
al lloc on es barreja
amb el cel blau.
Voldria tenir ales
per anar-hi
i veure on s'amaga
el sol quan cau.

A compàs dels versos

LA GRANOTA
El peixet vermell
diu a la granota:
-M'atipa el teu cant
d'una sola nota!

La granota salta
i amb aire sorrut
li respon: -Enveja'm!
Pitjor tu, que ets mut!

Petits poemes per a nois i noies

L'HERBA
L'herbeta polsinosa
ningú no se la mira,
ningú no li diu res.
Potser la troben lletja.
Doncs, jo vull saludar-la
perquè viu i floreix.

(Fragment) *Pinzellades en vers*

POR
No voldria pas quedar-me a soles
una nit de trons vora el mar
i confondre el llamp sobre les ones
amb les clares ràfegues del far.
Dues llums: amiga i enemiga,
fan de mal destriar, dins la por.
No m'agraden ni trons ni tempesta;
sóc amic d'un bon llit calentó.

A compàs dels versos

Món que ens envolta: escenaris de la societat

- La gent, persones, figures
- Escenes i figures
- Festes
- Coses

ELS LLIBRES
Arrenglerats
en els prestatges
semblen soldats
o personatges
tots enrampats.
Si en prens algun
veuràs que són
una altra cosa.
Dintre la mà
seran un món
que es badarà
com una rosa.

Bon dia, poesía!

LA PILOTA
Sóc la pilota
i estic cansada
de ser xutada
a tort i a dret;
i encara gràcies,
si no se'm xuta
amb vamba bruta,
i el camp és net!
L'únic que em toca
i amb simpatia
m'acaricia,
és el porter.
Per menys d'un ral
em desinflaria!
Per ell evito
fer un mal paper.

Com el plomissol

EL PALLASSO
Tot pintat de cara,
pelut com un ós,
amb pantalons amples
de color confòs,
el pallaso salta,
corre i s'entrebanca
amb els sabatots.
Amb crits i ganyotes,
fent veure que plora,
ens porta rialles
i gresca a desdir.

T'estimo, pallasso,
perquè ho fas per mi!

Degotall de poemes

NIT DE SANT JOAN
Nit venerada
on les fogueres llancen,
d'un cim a l'altre,
atàviques alertes
de la pàtria desperta.

Instant

GUERRA
Malaguanyada
tanta força perduda!
Les mans cansades
de llaurar terres ermes
sols poden cavar tombes

Instant

TRES CAPITANS
Tres capitans que volien fer guerra
no tenien canons
i escorcollaven per tots els racons
de mar, cel i terra.
L'un, empipat, va fer miques el sabre,
i l'altre, el fusell;
el tercer, cansat i vell,
s'assegué sota l'ombra d'un arbre.

Discutint si farien, no farien,
allà es van abaltir ...
i aprofitant la pau, mentre dormien
tot el bosc va florir.

A compàs dels versos

Decurs temporal

- Les hores i els dies
- Fulls de calendari

- Records
- *Jardí vivent*

TARDA
Geranis encesos,
aspror del vermell.
Les graves calentes
cruixen sota els peus.
Bonior d'insectes;
calma sota els pins...
I un deix d'enyorança
cor endins.

Bon dia, poesia!

PRIMAVERA
L'aire passa de puntetes
sobre el cor fresc del jardí.
La tarda és daurada i dolça.

Quina pau entre les roses!
Quina inquietud en mi!

Pinzellades en vers

SETEMBRE
Raïm daurat i sucós,
raïm atapeït
madures emmorenit
pel bes de la solellada.
Tens el gra tan dolç i ros
que sembla d'aigua emmelada.

Degotall de poemes

Gran companyia
la dels records que sempre,
fidels, retornen.

Instant

POEMES DE NIT I ALBA
Ja salta l'alba,
desfermada i valenta trossejant la nit.
De tan de pressa que vol fugir, ferida,
la nit es deixa trossos
de fosca en el meu cor.

(Fragment) *Jardí vivent*

Jo caminava
creient que estava quieta
i el món corria.

Arpegis.Haikús

El temps no passa,
només passen nosaltres;
en diem viure.

Instant

Moments i vivències

- Instantànies
- Hores clares
- Contemplació

L'ESTANY
Quan els ocells, per beure, besen l'aigua,
l'estany es torba pres d'emoció.
El cel que s'hi emmiralla, amb sorpresa,
es veu desfigurat pel tremolor.

Concert de poesia

Canta l'alosa.
Pels camins sense marges
fuig el silenci.

Instant

EL CAMÍ DE LA LLUNA
No sé trobar senyals de la rodera
que deixa al cel la lluna tot passant.
No sé com s'orienta i com retroba
el seu camí en un espai tan gran!

Com el plomissol

EL BANY
La nina de drap
que més m'estimava
s'ha descolorit
perquè l'he banyada.
Quan la mare em renta,
jo també tinc por
que em descoloreixin
l'aigua i el sabó.
Cada dia ho miro...,
però veig que no.

Degotall de poemes

Món interior

- Sentiments i estats d'ànim
  - alegria, amistat, amor
  - por, mal humor
- Por a perdre la identitat, tristesa

EL MAL HUMOR
Guardo tancats en un cofre de plata
tots els somriures que trobo pel món.
Si el malhumor m'ataqués algun dia
i els necessito, ja sabré on són.
Font de versos

A CLASSE
No es deu pensar que l'he vista
quan de reüll em mirava
mentre jo feia el distret...
Escric, i la mà em tremola...
a més de fallar el problema,
ni sé les faltes que he fet!
Concert de poesia

NECESSITO ...
Necessito mirar-me als teus ulls,
únic món on la vida té objecte.
Necessito sentir-te la veu,
únic so d'harmonia perfecta.
Necessito abraçar-me al teu cos,
únic gest que dos sers unifica.
Necessito cremar-me d'amor,
únic foc que tot ho purifica.
Llum i gira-sols

M'ACONTENTARIA
Voldria ser l'U
de la meva classe,
treure bones notes
i sobresortir;
no per presumir-ne
ni per tenir premis...
m'acontentaria
que es fixés en mi.
Font de versos

Sóc poca cosa:
com pot ser gran la pena
que porto dintre?
Instant

En hores buides,
si m'entengués, la lluna,
li parlaria.
Instant

La veu se'm nua
i per no lamentar-me'n
encara canto.
Arpegis.Haikús

Com si fos borda
pretenen dar-me pares
d'una altra llengua.
Arpegis.Haikús

Ve la pregunta
des d'un miratge tèrbol:
sóc jo, encara?
Arpegis.Haikús

Els jocs dels canvis

- Divertiments
- Enjogassades

EN PEP
En Pep, amb la palla
a dintre el tassó
inflava bombolles
d'aigua i de sabó.
Volia envolar-se
amb la mà brillant;
perquè fos ben grossa
va bufar tant
que va reventar-la
sota un raig de sol!

I es quedà en terra.
Ai, quin desconsol!

Concert de poesia

JEROGLÍFIC
Avui, a l'ordinador
m'han sortit lletres estranyes
i signes que no he vist mai;
i quan hi he volgut escriure
no hi he trobat cap espai.
Sembla que, mentre dormia,
l'Spiderman i la Bruixa
i el Doraemon hi han entrat
amb les Bessones i en Potter,
i quin sarau hi han armat!
Jo volia escriure un conte
per Sant Jordi, que a l'escola
el celebrarem demà ...
Si l'ordinador no em deixa
esborrar aquell jeroglífic,
hauré d'escriure'l a mà!

A compàs dels versos

EL "SÍ" I EL "NO"
Quatre lletres enfadades
fugen de l'ordinador;
són les dues de dir "sí"
i les dues de dir "no".
Ara, tot ho escriu ambigu,
sense negar ni afirmar;
tot hi queda a mitges tintes,
no s'hi posa res en clar.

Potser hi ha gent que hi escriuen,
amb aquell ordinador...
arreu llegim moltes coses
on no es diu ni "sí" ni "no".

Serpentines de versos

LA NOTA
Deixo el pentagrama;
fujo de la solfa!
Sóc la nota blanca
viva i tafanera
que ja m'he cansat
de ser presonera.
Aquest carnaval
em disfressaré
pintant-me de roig;
i a la primavera
ja veureu quin goig!
Tothom me prendrà
per una cirera!

Escaleta al vent

GOIG SENSE ALEGRIA
De camí cap a casa,
tot content cantusseja
fent saltar la moneda
al palmell de la mà.
Que lluent i bonica!
l' ha trobada i és seva;
quina pila de coses
es proposa comprar!

Però un roc l'entrebanca;
fent tentines acaba
ben estès ran de l'aigua
de l'estany dels gripaus;
la moneda rodola ...
Prou la busca! Perduda!

Els gripaus deuen riure,
i ell se'n va ple de blaus.

Serpentines de versos

GEOMETRIA 2
Si ordeneu bé deu triangles,
aviat ho tindreu entès:
sobre una pàgina blanca
us hi sortirà un xinès.

Versos amics

Veus i formes de la tradició literària

- Amb les velles tonades
- Faules

- Tankes
- Haikús

PARAULES CLARES
D'un balcó a l'altre balcó
un lloro i una cotorra
al veïnat preguntaven
qui d'ells parlava millor.
Movien tal guirigall
que el gos del veí de sota
va dreçar bé les orelles
per no perdre's cap detall.
Fou inútil l'interès;
lloro i cotorra cridaven
sense cap sentit, i el gos
no va entendre res de res.
Els va tallar amb un lladruc:
- Calleu, inútils xerraires!
No dient paraules clares
parlar per parlar, fa ruc!

Com el plomissol

CARGOL, TREU BANYA...
Cargol, treu banya,
el cel té una lleganya,
quan li caurà,
l'hort es mullarà.
Cargol, treu bava,
surt a la nit blava,
podràs menjar
tant com et plaurà!
Et veu la lluna,
deixa-li una engruna
d'aquesta col,
que ella també en vol.

Com el plomissol

Amb la mà estesa
esperaré l'almoina
de les paraules.
L'amor amb so de llavis
és el manà que em salva.

Ales i camins

Humil, la idea
s'empetiteix en forma
de mot, per dar-se

Arpegis.Haikús

Sense poemes,
els sofriments serien
tan tenebrosos
com, de nit, la tempesta
en un mar sense platges.

Instant

Apel·lacions als lectors

- Poesies que enceten poemaris, poesies sobre la interacció autor/lector

- Dedicatòries als lectors

- Pròlegs
  - *Ales i camins*
  - *Arpegis*

AL LECTOR DE POEMES
Llegeix a poc a poc.
El vers té pes i ales;
endinsa al fons del cor
i forja les sagetes
que vencen temps i espai.

Respira a poc a poc
l'embruix de les paraules,
i fes-te'n un tresor
de ritme i harmonia
que ja no et prendran mai.

Serpentines de versos

OFERIMENT

He pogut atrapar un somni
abans que el sol no el fongués,
i l´empresono amb paraules
per quedar-me´l sempre més.
No pesa ni fa cap nosa,
però és tan gran , per a mi,
que, si vols ... si tu volguessis,
el podríem compartir.

Escaleta al vent

A mode de recapitulació

- Aspectes comuns de l'obra poètica
  - Musicalitat dels versos
  - Coincidència d'alguns temes
  - Riquesa lèxica, imatges
- Aspectes diferents
  - Patrons mètrics
  - To i enfocament de temes

Llegim, avui, Joana Raspall

- Per endinsar-nos al món de la poesia infantil sense carrincloneries
- Per gaudir d'una veu poètica que ens duu, a través d'imatges del món sensible, a racons íntims
- Per trobar una veu amiga que ens recorda eternes preguntes sobre el destí, el sentit de la vida, la identitat...

Gràcies, Joana!

- Per dignificar la poesia per als infants amb nous temes, emocions i sentiments, i bon ofici. Per saber-hi compaginar el vell i el nou
- Per obrir-nos el teu cor i encomanar-nos engrunes de sensibilitat i interrogants sobre la vida
- Per arrelar-nos a un temps i un país i desarrelar-nos de tòpics i prejudicis

VULL

No vull durar com una pedra. Viure!
Fent i desfent els llaços com la boira;
fent i desfent camins, com la riuada;
fent i desfent cançons com els ocells.

No vull passar serena com la lluna,
sinó esvaïda en plor, com la rosada,
o exultant, com les flors en primavera
i forta i juganera com el vent.

No vull anar llençant bocins de vida
com fulls de calendari, tan inútils,
quan han complert la tasca marcant dies.

Vull deixar amor i somnis i paraules
que durin més que jo al cor dels altres.

Jardí vivent

Moltes gràcies!